

С.В. Бурлуцька, Д.О. Красовський

Національний університет харчових технологій, Україна

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ

У статті розглянуто та актуалізовано питання впровадження моделі «зеленої» економіки в бізнес-процеси підприємств харчової галузі. Автори концентрують увагу на потенційних перевагах від впровадження інструментів та механізмів, які входять в концепт «зеленої» економіки. Відповідна доказова база доцільності формування конкурентних переваг на основі впровадження моделі «зеленої» економіки спирається на результати аналізу впровадження «зелених» технологій іноземними та вітчизняними пивоварними компаніями. Доведена можливість та доцільність впровадження технологій «зеленої» економіки на прикладі ПрАТ «Оболонь».

Ключові слова: «зелена» економіка, природний капітал, конкурентні переваги, економічний розвиток, інноваційна економіка, «зелена» енергетика, підприємства пивоваріння.

Постановка проблеми

Нині у світі сукупність екологічних, економічних та соціальних проблем сформували істотні передумови виникнення нового напрямку у науці – «зелена» економіка. Важливо відзначити те, що саме економічні та екологічні причини стали ключовим драйвером розвитку теоретичних та практичних напрацювань в цьому напрямку.

Досвід останніх десятиліть свідчить, що збереження сформованої економічної моделі світового устрою при незмінному досягнутому рівні якості життя людей у сучасних умовах неможливо. Також, не потребує додаткових доказів теза, що індустріальне зростання останніх десятиріч переважно базувалося на вичерпанні природного капіталу. Так, за даними Всесвітнього фонду природи, за останні 40 років спостерігається падіння більш ніж на 30 % показника індексу живої Планети (оцінює стан біорізноманіття), причому ознаки уповільнення цього процесу поки що відсутні [8].

Проблемі взаємодії економіки та екології традиційно приділяється недостатньо уваги. Водночас складно заперечувати те, що забезпечення економічного зростання пов'язане із зростанням забруднення та деградацією довкілля. Це знаходить свій прояв у вичерпанні природних ресурсів, порушенні балансу біосфери та зміні клімату, що обмежує можливості подальшого розвитку. За прогнозами Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), при сучасному способі виробництва та рівні споживання до 2050 р. у порівнянні з 2000-м світ втратить від 61 до 72% флори та фауни, а еко-комплекс природних територій буде не зворотно порушено на площі 7,5 млн кв. км. [7]. Недієва інституційна структура національної

економіки, високий рівень суспільного та приватного споживання, незначні або неефективні інвестиції, заміна продуктивної діяльності пошуком ренти – все це джерело «прокляття ресурсів» та екологічних втрат [3].

Довкілля та природні ресурси інтегровані в мейнстрим економічної науки як обмежене благо, що і обумовлює підґрунтя та напрямки наукового пошуку дослідників «зеленої економіки». Однак у зв'язку з тим, що «зелена» економіка є відносно новим напрямом у сучасній науці, наявні суттєві відмінності у її розумінні та визначенні [2].

Аналіз досліджень і публікацій

Теорія «зеленої» економіки лише розпочинає свій шлях розвитку в наукових спільнотах, і праця для її освоєння доволі мало. Із вітчизняних вчених, що працюють в цьому напрямку, можна відзначити: Дорогунцова С.І., Хвесика М.А., Реутова В.С., Степаненко Б.В., Попова О.Л., Панкратова Л.Л., Жук П.В., Бурлуцького С.В. Серед світових науковців, які беруть активну участь у формуванні наукової аргументації «зеленої» економіки, не можна не згадати Едварда Барбьє, Робіна Ахнела, Баіра Гомбоє, Девіда Пірса, Моллі Скотт Като та Індже Ропке.

Мета статті

Метою цієї статті є теоретико-прикладне обґрунтування можливості та доцільності впровадження моделі «зеленої» економіки в бізнес-процеси підприємств харчової галузі.

Викладення основного матеріалу

Найбільш відоме та широке розуміння терміну «зелена» економіка пропонує ЮНЕП, організація

ООН з охорони навколишнього середовища: «зелена» економіка визначається як господарська діяльність, «яка підвищує добробут людей та забезпечує соціальну справедливість, і при цьому суттєво знижує ризики для навколишнього середовища та збіднення природи» [2].

Отже, якщо забрати наукову термінологію, то «зелена» економіка – це система економічної діяльності, пов'язаної із виробництвом, розподілом, обміном та споживання товарів та послуг, які призводять до підвищення добробуту людини у довгостроковій перспективі; майбутні покоління не піддаються впливу значних екологічних ризиків чи екологічного дефіциту [2].

Теорія «зеленої» економіки базується на аксіомах: неможливість нескінченного розширення сфери впливу в обмеженому просторі; неможливість задоволення зростаючих потреб в умовах обмеженості ресурсів; на Землі все є взаємозалежним [5].

У «зеленій» економіці виділяють такі системи можливих напрямків:

1. Використання відновлюваних джерел енергії. За ствердженням екологів, більше половини всіх горючих корисних копалин повинно залишатися нерозвіданими, щоб уникнути значної зміни клімату на планеті.

2. Удосконалення системи управління відходами, оскільки нині у розвинених країнах світу на душу населення виробляється від 1 до 3 кг твердих побутових відходів щодня, і лише в США ця кількість збільшується на 10 % кожні 10 років [6].

3. Вдосконалення системи управління водними ресурсами. Станом на зараз кожна шоста людина на планеті відчуває нестачу прісної питної води [6].

4. Розвиток "чистого" (стійкого, "зеленого") транспорту. ЮНЕП працює над можливістю знизити попит на транспорт, особливо на транспорт, який мінімізує або взагалі працює без шкоди для навколишнього середовища.

5. Органічне землеробство, яке в основному стосується сільського господарства, що в свою чергу передбачає відмову від таких компонентів, як застосування гербіцидів, пестицидів, отрутохімікатів, а також добрив штучного походження. Продукти органічного землеробства не містять генетично модифіковани організми, переробляються без використання Е-інгредієнтів та зберігаються поза контактом із ненатуральними речовинами.

6. Енергоефективність у житлових та комунальних господарствах, оскільки наявність житлових комплексів, які обладнані неефективними теплоізоляційними конструкціями та системами теплопостачання, котрі, як показує практика, можуть спричинити теплові втрати [6].

7. Збереження та ефективне управління екосистемами. Все різноманіття видів діяльності в біосфері

призводить до змін, спрямованість і ступінь яких прийнято називати екологічною кризою.

В наших попередніх працях ми довели, що сталий економічний розвиток вимагає забезпечення економічного зростання з точки зору охорони навколишнього середовища, говорячи тим самим про необхідність переходу до "зеленої" економіки, оскільки це забезпечує міст між стійким економічним зростанням, покращенням здоров'я людини, соціальною справедливістю, зайнятістю та охороною навколишнього середовища [3].

В основі «зеленої» економіки лежать «зелені» технології, які працюють не з наслідками, а з причинами екологічних проблем, що кардинально змінює методичний підхід, а саме [9]:

- енергоефективність та альтернативна енергетика;
- системи управління електроенергією;
- екологічний транспорт;
- управління відходами, повітряними та іншими викидами.

Дані технології мають забезпечити досягнення наступних цілей:

1. Скорочення забруднення довкілля та підвищення ресурсної ефективності у виробництві, на будівництві та у сільському господарстві і в інфраструктурних секторах.

2. Послаблення впливу несприятливих і непередбачуваних кліматичних змін за допомогою переходу до «зеленої», чистішої енергетики та низьковуглецевих процесів кінцевого споживання (електричні або гібридні).

3. Скорочення вразливості та адаптація до кліматичних змін шляхом створення систем раннього попередження та стійких до температурних аномалій технологій; покращення управління біорізноманіттям та лісовими ресурсами.

4. Підвищення добробуту за рахунок більш продуктивного використання ресурсів біорізноманіття.

Відповідно, впливовими рисами «зеленої» економіки є:

- ефективне використання природних ресурсів;
- збереження та збільшення природного капіталу;
- зменшення забруднення, низькі вуглецеві викиди;
- запобігання втраті біорізноманіття;
- зростання доходів та зайнятості [8].

На наш погляд, розвиток «зеленої» економіки Україні відбуватиметься набагато динамічніше, у разі орієнтації на позитивний світовий досвід розв'язання екологічних проблем, а саме:

1) розвиток альтернативної енергетики, особливо на базі ресурсів біомаси (цей процес

стимулюється високою економічною привабливістю проектів, заснованих на використанні деревного палива тощо);

2) створення нових галузей пов'язаних з розвитком екологічного туризму. Так як концепція «розумних» міст показала свою життєздатність, ми бачимо глобальний тренд, який свідчить про те, що найбільш кваліфіковані кадри, що генерують дедалі більшу частку ВВП, орієнтовані на проживання в екологічно сприятливих умовах для життя, праці та відпочинку;

3) забезпечення високої інвестиційної привабливості «зелених» проектів за рахунок державного регулювання. В більшості розвинених і найбільш прогресивних економік, держава активно здійснює економічні заходи державної підтримки «зелених» проектів, а також такі проекти мають високу привабливість для середньострокових та довгострокових інвестицій;

4) залучення в «зелені» виробництва людей із середньою та високою кваліфікацією, особливо в проекти сільськогосподарської спрямованості, виробництва з утилізації та сортування відходів тощо. Це дозволить вирішити великий спектр державних завдань щодо забезпечення зайнятості та підвищення якості життя населення;

5) розвиток нових екологічно чистих, енерго-ефективних житлових будівельних проектів. Цей пункт співзвучний пункту 2, люди дедалі більше обирають для життя безпечне житло і хочуть бути ближче до природи, причому щодня. Про це свідчить тенденція до міграції населення у мегаполісах до проживання у котеджних поселеннях [9].

Багато сучасних європейських вчених погоджуються з тим фактом, що концепція «зеленої» економіки має суттєві шанси стати економікою майбутнього [3]. На нашу думку, цей підхід до «зеленої» економіки близький до теорії збалансованого природокористування, за якою людство має компенсувати завдану природі шкоду, повертаючи цим екологічний баланс до початкової точки. Складно посперечатися з гіпотезами прихильників цього підходу, однак, на наш погляд, у ньому не відображено питання, пов'язані з розвитком екологічно чистого транспорту та транспортної інфраструктури, екологічно чистого будівництва та туризму [1].

В Порядку денному в галузі сталого розвитку на період до 2030 року в спектрі нашого дослідження слід зосередити увагу на цілі № 12 «забезпечення раціональних моделей споживання і виробництва». Отже, встановлена конкретна мета – скоротити вдвічі харчові відходи на душу населення як на рівні роздрібно-торгівлі, так і на рівні споживачів, а також зменшити втрати продовольства у виробництві та ланцюгах поставок, що включає втрати після збору врожаю [6]. Якщо говорити про пиво, третій за

популярністю напій у світі, то побічними продуктами виробництва пива є відпрацьоване зерно, відходи солоду та ячмінна солома. Одна із провідних світових пивоварень світу AB InBev продемонструвала ефективність використання вторинної сировини. Один із проектів, реалізованих пивоварнею дозволяє переробляти відпрацьоване зерно на харчові продукти з підвищеною поживною цінністю. У той час як раніше відпрацьоване зерно продавалося як корм для тварин – завдяки інноваціям та технологіям AB InBev, відпрацьоване зерно перетворюється на клітковину та білковий коктейль за допомогою інноваційної технології під назвою «Canvas» [13]. Цей ферментований ячмінний напій на рослинній основі багатий рослинними білками та незамінними жирами, є ідеальним продуктом здорового харчування як альтернатива харчовим продуктам, багатих білком тваринного походження. Це показовий приклад соціально відповідного бізнесу, що цілком сприяє досягненню цілей «зеленої» економіки, оскільки виробництво інноваційного продукту «Canvas» пов'язане зі зниженням CO₂ і викидами вуглецю.

Інтенсивна дослідницька робота, проведена протягом більш ніж трьох років у Глобальному центрі інновацій та технологій AB InBev, знаменує сьогодні нову віху в розробці екологічно чистої упаковки. Користуючись перевагами матеріалу, який залишився від врожаю ячменю, який є важливим інгредієнтом у виробництві пива, і поєднуючи його з повністю переробленими деревними волокнами, компанія створила високо-стійку упаковку для пива марки «Согопа». Ящик із шести упаковок виготовляється без вирубки дерев і з використанням до 90% менше води, енергії та агресивних хімічних речовин у порівнянні з традиційними процесами [13].

Позитивний досвід в використанні екологічного пакувального матеріалу мають й британські пивоварні компанії. Budweiser, Bud Light, Stella Artois і Beck's використовують упаковку, що на 100% придатна для вторинної переробки..

Завдяки повторному використанню рослинних решток, відомих як ячмінна солома, AB InBev у співпраці з компанією Craste, що займається екологічною упаковкою, перетворює відходи на корисний продукт. Розпочато пілотний проект з перетворення відходів ячмінної соломи на папір, який можна використовувати для виготовлення упаковок для пива, що вирішить проблему переробки відходів, а також розширить можливості фермерів, надаючи їм додаткове джерело доходу. Обробка відходів ячменю та перетворення їх на упаковку допоможе в боротьбі з кліматом, запобігаючи викиду ~1460 кілограмів CO₂ в атмосферу Землі на кожну тону спаленої соломи, внаслідок спалювання рослинних решток [11].

Під час пандемії Covid-19 паби та ресторани залишалися майже закритими. Британська асоціація пива та пабів (BBPA) прогнозувала, що в результаті буде утилізовано тільки у 2020 році близько 43 мільйонів літрів. У інноваційному заході, спрямованому на переробку нереалізованих запасів непастеризованого пива, команда пивоварні Heineken в Манчестері знайшла спосіб перетворити відходи у джерело енергії [13]. Було запропоновано змінити механізм наповнення/спорожнення пивних кеґів. Це дозволило за рахунок нової технології накопичувати залишки пива з мінімальними витратами часу та коштів. Накопичене прострочене пиво за допомогою крапельної установки оброблялося комплексом очищення стічних вод та в анаеробних варильних котлах перетворювалося на біогаз, який у подальшому використовувався на пивних заводах. Комбіновані теплоенергетичні блоки, які були розміщені на підприємствах, перетворювали біогаз на тепло та електрику. Команда Heineken підрахувала, що з травня 2020 року вони переробили 83210 п'ятдесяти літрових бочок нереалізованого пива в енергію [13].

Використовуючи таким чином відходи, підприємства Heineken виробили достатньо енергії, щоб обіграти близько 28000 середньостатистичних будинків у Великобританії протягом дня. У лютому 2021 року Британська асоціація пива та пабів (BBPA) підрахувала, що запропоноване інноваційне рішення дозволить потенційно отримувати економію в сумі 331 мільйон фунтів стерлінгів [13].

Heineken прагне до 2030 року стати низьковуглецевим виробником пива. А до 2040 року забезпечити нейтральний вуглецевий ланцюг поставок, включаючи сільське господарство, пакування, розподіл та охолодження, до 2040 року.

В Іспанії, наприклад, Heineken підписала угоду з постачальником енергії Iberdrola, щоб забезпечити сонячною енергією всі чотири іспанські пивоварні та її офіси. В наступному 2022 році планується замінити існуючі котли на метані на ті, що використовують біогаз [13]. Це дозволить варити пиво, використовуючи лише відновлювані джерела енергії вже в 2023 році. Таким чином, Heineken Spain може стати компанією на 100% нейтральною від вуглецю. За даними Global News Wire, Heineken станом на зараз реалізував понад 130 проектів відновлюваної енергії з 2018 року, включаючи п'ять із 10 найбільших у світі пивоварень, що працюють на сонячних батареях [13].

Якщо говорити про національні компанії, то Компанія «Уманьпиво» підтримала концепцію «зеленої» економії і в липні 2020 року розпочала впровадження проекту з будівництва сонячної електростанції на дахах виробничих приміщень пивоварні. В 2021 році уже змонтовано та введено

в експлуатацію першу чергу сонячних панелей потужністю 100 кВт [14].

Згідно відкритих джерел інформації, компанія «Уманьпиво» скористалася послугами компанії Rayton для реалізації цього амбітного проекту. Згідно інформації, що подана на сайті ціни на встановлення панелей для бізнесу стартують від 600\$ і проект потужністю в 600 кВт обійдеться замовнику приблизно в 9 млн грн [10]. За інформацією CEO «Уманьпиво» даний проект дозволить отримувати електроенергію по ціні 0.7 грн./кВт, при промисловому тарифі на жовтень 2021 – 3.91 грн./кВт. Також, за інсайдерською інформацією представників компанії, даний захід позитивно вплинув на репутацію «Уманьпиво» серед закордонних партнерів, що в свою чергу обумовлює збільшення експортних потоків [14].

Беручи до уваги позитивний досвід «Уманьпиво» доцільно розглянути макроекономічні аспекти проблеми та розглянути динаміку встановлення потужностей відновлювальних джерел енергії за останні роки в Україні (рис. 1).

Рис. 1. Встановлена потужність зеленої енергії за 2016–2020 роки (МВт)

Грунтуючись на даних рис. 1 можна стверджувати, що зелена енергетика набирає популярність, особливо беручи до уваги зміни у нормативно-законодавчій базі, що активізує зелений тариф, скасовує вимоги «локальної складової» і вводить тариф для станцій зеленої енергетики. Все це зробило інвестиції у даний сектор надзвичайно привабливими.

Грунтуючись на результатах проведеного аналізу, можна запропонувати впровадження аналогічних проектів для реалізації на ПрАТ «Оболонь». Компанія є найбільшим вітчизняним виробником пива, слабоалкогольних напоїв та мінеральної води. ПрАТ «Оболонь» активно працює над вдосконаленням циклічності виробництва та реалізації «зелених» проектів, але «зелена» енергетика досі залишається не пріоритетним напрямком у інвестиційному портфелі компанії. Також слід зазначити, що компанія має негативну динаміку

викидів парникових газів та забруднюючих речовин (рис. 2) [12].

Негативна оцінка зростання динаміки викидів одночасно є потенційною можливістю для забезпечення сталого розвитку компанії.

ПрАТ «Оболонь» при реалізації проектів «зеленої» енергетики отримує комплекс переваг, а саме: зможе зменшити викиди CO₂, отримати «часткову» незалежність в енергетичному забезпеченні виробництва і зможе покращити свій «репутаційний профіль» у закордонних партнерів.

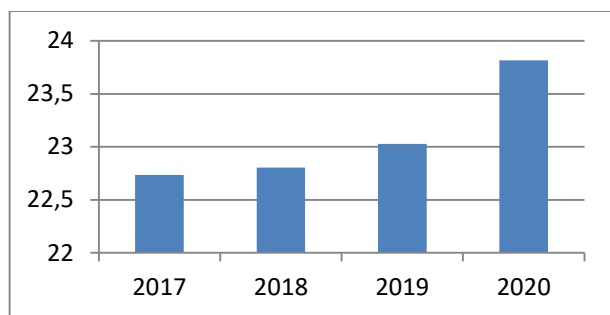

Рис. 2. Викиди забруднюючих речовин ПрАТ «Оболонь» за 2017–2020 роки (тонн)

В подальшому це може позитивно вплинути на формування нових каналів постачання продукції та інвестиційну привабливість компанії.

Висновки

У результаті проведеного дослідження було визначено, що теорія «зеленої» економіки базується на концепції балансування взаємодії нестабільних екологічних та соціально-економічних систем з метою забезпечення виживання людської цивілізації. Екологічна компонента «зеленої» економіки є пріоритетним та стабілізуючим елементом цієї взаємодії. В основу моделі «зеленої» економіки повинні бути покладені інноваційні технології, які працюють не з наслідками, а з причинами екологічних проблем.

Державна політика стимулювання «зеленої» економіки повинна бути спрямована на розвиток альтернативної енергетики; створенні нових галузей пов'язаних з розвитком екологічного туризму; забезпеченні високої інвестиційної привабливості «зелених» проектів; залученні в «зелені» виробництва людей із середньою та високою кваліфікацією; розвитку енергоефективних житлових будівельних проектів тощо.

Результати аналізу досвіду закордонних та вітчизняних підприємств пивної галузі вказують на високу економічну ефективність впровадження в бізнес-процеси елементів моделі «зеленої економіки». Доведено потенційну можливість та доцільність впровадження проектів «зеленої» енергетики на прикладі ПрАТ «Оболонь». Це дозволить компанії

не тільки скоротити викиди CO₂, а й отримати «часткову» незалежність в енергетичному забезпеченні і покращити «репутаційний профіль» у закордонних партнерів.

Література

1. Бурлуцька С.В. Сталій економічний розвиток у контексті системної парадигми / С.В. Бурлуцька // Економічний форум. – 2016. – №1. – С. 91–95.
2. Бурлуцька С.В. Менеджмент природних ресурсів в концепції сталого розвитку / С.В. Бурлуцька, С.В. Бурлуцький // Часопис економічних реформ. – 2017. – № 3(27). – С. 88–93.
3. Бурлуцька С.В. Стратегія забезпечення пружності сталого розвитку національної економіки: теорія та практика : моногр. / С.В. Бурлуцька ; наук. ред. Н.Ю. Рекова. – Дніпропетровськ: Середняк Т. К., 2016. – 320 с.
4. Вінниченко О.М. Характеристика, види та сутність розвитку підприємства / О.М. Вінниченко // Агросвіт. – 2015. – № 15. – С. 49–57.
5. Квач Я.П. «Зелена» економіка: можливості для України / Квач Я.П., Фірсова К.В. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 6. – С. 52–56.
6. Постол Ю.О. Досвід країн Євросоюзу з підвищення енергоефективності / Постол Ю.О., Власенков О.А. // Проблеми механізації та електрифікації технологічних процесів : матер. VI Всеукр. наук.-техн. Інтернет-конф. молодих учених, магістрантів та студентів за підсумками наукових досліджень 2018 року. – Мелітополь: ТДАТУ, 2019. – С. 6–9.
7. Постол Ю.О. Реалізація політики з енергозбереження / Постол Ю.О., Закревський Д. // Проблеми механізації та електрифікації технологічних процесів: матер. VI Всеукр. наук.-техн. Інтернет-конф. молодих учених, магістрантів та студентів за підсумками наукових досліджень 2018 року. – Мелітополь: ТДАТУ, 2019. – С. 17–20.
8. Редько К.Ю. Сучасний стан та світові тенденції розвитку «зеленої енергетики» / Редько К.Ю., Фурс О.С. // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер.: Економіка. – 2020. – С. 55–61.
9. Сухорукова Т.Г. Перспективи розвитку зеленої економіки в Україні / Т.Г. Сухорукова, Н.В. Янченко, Н. Жижкевич // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2019. – № 67. – С. 115–123.
10. Офіційний сайт Rayton [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rayton.com.ua>
11. Офіційний сайт ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://abinbevefes.com>
12. Офіційний сайт ПрАТ «Оболонь» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obolon.ua>
13. Офіційний сайт Heineken [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.heineken.com>
14. Офіційний сайт ТОВ «Уманьпиво» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://umanpivo.ua>

References

1. Burlutska, S.V. (2016). Sustainable Economic Development in the Context of the Systemic Paradigm. *Economic Forum*, 1, 91–95. [in Ukrainian]
2. Burlutska, S.V., Burlutsky, S.V. (2017). Management of natural resources in the concept of Sustainable growth. *Journal of Economic Reforms*, 3(27), 88–93. [in Ukrainian]

3. Burlutska, S.V. (2016). *Strategy for Ensuring Elastic Sustainable Development of the National Economy: Theory and Practice*. Monograph. Dnipro, Serednyak T.K. [in Ukrainian]
4. Vinnichenko, O.M. (2015). Characteristics, types and essence of enterprise development. *Agrosvit*, 15, 49–57. [in Ukrainian]
5. Kvach, Y.P., Firsova, K.V. (2015). Green Economy: Opportunities for Ukraine. *Global and National Problems of Economics*, 6, 52–56. [in Ukrainian]
6. Postol, Yu.O., Vlasenkov, O.A. (2019). Experience of European Union countries in increasing energy efficiency. *Proceedings of IV All-Ukrainian Scientific and Technical Internet Conference of Young Scientists, Master Students and Students based on the Results of Scientific Investigations of 2018 "Problems of Mechanization and Electrification of Technological Processes"*. Melitopol, TDATU, 6–9. [in Ukrainian]
7. Postol, Yu.O., Zakrevskiy, D. (2019). Implementation of energy saving policy. *Proceedings of IV All-Ukrainian Scientific and Technical Internet Conference of Young Scientists, Master Students and Students based on the Results of Scientific Investigations of 2018 "Problems of Mechanization and Electrification of Technological Processes"*. Melitopol, TDATU, 17–20. [in Ukrainian]
8. Redko, K.Y., Furs, O.S. (2020). The Current Situation and World Trends of Green Energy development. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Economics"*, 55–61. [in Ukrainian]
9. Suhorukova, T.G., Yanchenko, N.V., Zhizhkevich, N. (2019). Prospects for the Development of Green Economy in Ukraine. *The bulletin of transport and industry economics*, 67, 115–123. [in Ukrainian]
10. Official site of Rayton. URL: <https://rayton.com.ua>
11. Official site of ABB Bev Efes. URL: <https://abinbevefes.com>
12. Official site of Obolon. URL: <http://obolon.ua>
13. Official site of Heineken. URL: <https://www.heineken.com>
14. Official site of "Umanpivo" Ltd. URL: <https://umanpivo.ua>
- Рецензент:** д. е. н., професор, проректор з наукової роботи В.Г. Маргасова, Національний університет «Чернігівська політехніка», Україна.
- Автор:** БУРЛУЦЬКА Світлана Владиславівна
д. е. н., професор кафедри економіки праці та менеджменту
Національний університет харчових технологій
E-mail – lanavb75@gmail.com
ID ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9497-7917>
- Автор:** КРАСОВСЬКИЙ Дмитро Олександрович
студент 2 курсу магістратури
Національний університет харчових технологій
E-mail – 11menedger1999@gmail.com

THE BASIC FRAMEWORK FOR THE IMPLEMENTATION OF THE GREEN ECONOMY MODEL IN THE BUSINESS PROCESSES OF THE FOOD INDUSTRY

S. Burlutska, D. Krasovsky

National University of Food Technologies, Ukraine

At present, the totality of global environmental and economic threats and challenges has put the world economic science in front of the need to find a new way of developing the world economy. The new model of economic growth must satisfy two main criteria: firstly, to find a qualitatively new direction of growth, and secondly, to ensure the preservation and improvement of the quality of the environment for human life, that is, to ensure new economic growth without negative consequences for the environment.

Many modern scientists see the solution of these problems in a relatively new direction in the economy, which has existed for just over 30 years - the "green" economy. Their opinion is shared by leading politicians and civil servants of the world's economic powers.

The directions of the "green" economy system are considered: introduction of renewable energy sources; improvement of the waste management system; improvement of the water resources management system; development of "clean" transport; organic farming in agriculture; energy efficiency in housing and communal services; conservation and effective management of ecosystems.

As a result of the analysis, key ones were identified directions in which the green economy is moving, systematized basic support tools that divided into price and non-price, in more detail characterized by price with the separation of financial tools that experts focus on international organizations for sustainable development. The main elements of the state are defined green growth strategies and analyzed the situation harmonization of the influence of developed countries on the development of "green" economy

An understanding of the essence and description of the goals of "green" technologies is proposed, which implies work not with the consequences, but with the causes of environmental problems. Considered the "green" experience of developed countries and global companies.

In conclusion, the author emphasizes that the concept of a "green" economy is an innovative development project, but to achieve sustainability it is necessary to use the experience of other companies. One of the main problems was noticed, this is the use of pseudo environmental friendliness by companies for their own commercial purposes.

Keywords: natural capital, competitive advantages, economic development, innovative economy, green energy, breweries.